Комунальний заклад

«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»

Чернігівської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. директора КЗ «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування» ЧОР
_____ Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«28» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Спецкомпозиція»

Освітньо-професійна програма: «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Галузь знань: J Транспорт та послуги

Спеціальність: J 1 Послуги краси

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»
Протокол №1 від «27» серпня 2026 року

Голова циклової комісії _____ Антоніна ОГОЛЬЦОВА

Чернігів – 2026

1.Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Спецкомпозиція
Характеристика навчальної дисципліни	- Обов'язкова дисципліна - Дисципліна, що формує спеціальні компетентності
Освітній компонент вільного вибору	ОК 13
Кількість кредитів - за стандартом - за ОПП (скорочений термін)	 4 4
Кількість годин за навчальним планом: - Загальний обсяг - Лекції - Практичні заняття - Самостійна робота	 80 40 40 40
Метод підсумкового контролю	Екзамен
Розподіл - за курсами - за семестрами	 1,2 курси 1, 2, 3 семестри

2.Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Спецкомпозиція» є формування у здобувачів фахової передвищої освіти знань з основних принципів та концепцій дизайну композиції. Розширення їх теоретичних знань у напрямку композиції зачісок та навчання елементарним навичкам використання дизайнерських інструментів та технік в розробці нових композицій зачісок. Формування теоретичних знань у здобувачів освіти, що дозволяє їм розуміти, аналізувати та застосовувати основи композиції в різних контекстах.

Завдання дисципліни «Спецкомпозиція»:

- Засвоєння студентами основних принципів організації елементів композиції, таких як композиція, баланс, контраст, ритм, пропорції тощо.
- Розуміння основних принципів композиції в перукарському мистецтві та інших творчих областях.
- Вивчення елементів, що входять до складу композиції, таких як лінія, форма, колір, геометричний вид.
- Розвиток творчого мислення та здатності здобувачів освіти до оригінального та виразного вираження ідей.
- Сприяння розвитку індивідуального художнього стилю здобувача освіти через ефективне використання композиційних прийомів.
- Забезпечення здобувачів фахової передвищої освіти необхідними знаннями та вміннями для подальшої успішної творчої чи професійної діяльності в області

мистецтва та дизайну.

3.Структура навчальної дисципліни

№ п\п	Тема	Кількість годин				
		Всього годин	З них			
			Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	**Форми, елементи форми**	**29**	**17**	**12**	**-**	**4**
1.1	Форми і процес формоутворення	5	5	-	-	6
1.2	Структурний рівень форми	16	8	8	-	6
1.3	Вплив кольору на форму	8	4	4	-	6
2.	**Закономірності та засоби створення композиції**	**51**	**23**	**28**	**-**	**22**
2.1	Композиційні взаємозв’язки елементів форми	37	15	22	-	6
2.2	Закономірності композиційного формоутворення	8	2	6	-	8
2.3	Зорові ілюзії в композиційній організації форми	6	6	-	-	8
Усього годин за курс:		**80**	**40**	**40**	**-**	**40**

4.Програма навчальної дисципліни

Розділ І. Форми, елементи форми

Тема 1.1: Форми і процес формоутворення

Загальні відомості про композицію зачіски. Напрямки та шляхи пошуку форми. Тектоніка, біоніка, екзотизм, історизм. Процес формоутворення зачіски. Поняття форми, її види.

Самостійна робота (6)

- Виявлення властивостей форми на різних творах мистецтва.
- Різновиди форм зачісок в різні історичні періоди розвитку перукарської справи.
- Проаналізуйте вплив історичних епох на формування певних видів зачісок. Наведіть приклади та опишіть характерні особливості форм.

Тема 1.2: Структурний рівень форми

Форма, її властивості: Геометричний вид, величина, маса, силует. Основні групи силуетів. Лінії. Групи ліній. Емоційна оцінка ліній, форми. Фактура та якість волосся, їх значення для зачіски.

Практичні заняття *(8 годин)*

- Розробка ескізів зачісок з різними видами форми *(2 години)*
- Розробка ескізів зачісок з різними видами силуетів *(2 години)*
- Розробка ескізів зачісок з різними лініями *(2 години)*
- Ескізи зачісок з різними видами фактур *(2 години)*

Самостійна робота (6)

- Формотворчі стрижки.
- Вплив ліній на фактуру композиції зачісок.
- Розкрийте взаємозв'язок між лініями, текстурою та об'ємом у створенні структурного рівня форми зачіски. Наведіть приклади їхньої взаємодії.

Тема 1.3: Вплив кольору на форму

Вплив кольору на сприйняття форми та об'єму зачісок. Використання кольору для корекції форми обличчя. Гармонійне поєднання кольору волосся з кольором шкіри та очей. Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору на психоемоційний стан людини. Колірні рішення для різних видів зачісок: популярні, повсякденні, арт-зачіски. Тенденції моди в колористиці зачісок. Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору.

Практичні заняття *(4 години)*

- Розробка моделей зачісок з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучення кольорів *(2 години)*
- Розробка моделі стрижки з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучень кольорів *(2 години)*

Самостійна робота (6)

- Кольорова гармонія, основні види.

- Емоційна властивість кольору.
- Дослідіть вплив трендів у фарбуванні волосся на сприйняття актуальних форм зачісок. Наведіть приклади.

Розділ ІІ. Закономірності та засоби створення композиції

Тема 2.1:Композиційні взаємозв'язки елементів форми

Основні закони композиції. Особливості використання композиційних засобів при формоутворенні композиції. Співвідношення елементів форми: тотожність, нюанс, контраст. Баланс. Симетричний та асиметричний баланс. Ритм в композиції. Простий і складний ритм. Пропорції та види пропорцій. Масштабність. Статика і динаміка, їх значення у побудові композиції. Акцент та декор в композиції зачіски.

Практичні заняття *(22 годин)*

- Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами контрасту *(2 години).*
- Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами нюансу *(2 години).*
- Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами тотожності *(2 години).*
- Розробка ескізів зачісок з асиметричним видом балансу *(2 години).*
- Розробка ескізів зачісок із симетричним видом балансу *(2 години).*
- Розробка ескізів зачісок із десиметричним видом балансу *(2 години).*
- Розробка ескізів зачісок з різними видами ритму *(2 години).*
- Розробка ескізів перспективних видів зачісок із модульною та подібною пропорцією *(2 години).*
- Розробка сучасних зачісок із використанням статики *(2 години).*
- Розробка сучасних зачісок із використанням динаміки *(2 години).*
- Розробка сучасних зачісок з різними видами акценту в зачісках *(2 години).*

Самостійна робота (6)

- Роль композиції у розвитку творчих здібностей. Історія становлення теорії композиції.
- Порівняйте вплив різних видів проділів на композицію зачіски. Проілюструйте прикладами.
- Проаналізуйте композиційні рішення в декількох різних зачісках (на фото або ілюстраціях). Визначте основні пропорції, симетрію/асиметрію, ритм та композиційний центр.

Тема 2.2:Закономірності композиційного формоутворення

Основні закони композиції. Види композиції. Композиційний центр.

Практичні заняття *(6 години)*

- Виконання композиційного розбору зачіски *(6 години)*
- Виконання композиційного розбору арт-зачіски *(6 години)*
- Виконання композиційного розбору зачісок фантазійного направлення *(6 години)*

Самостійна робота (8)

- Закони композиції, їх роль при проектуванні зачісок.
- Розкрийте значення закономірності ритму в композиційному формоутворенні зачіски.
- Аналіз композиційного формоутворення в історичних зачісках певної епохи.
- Запропонуйте креативну концепцію зачіски, в якій свідомо порушуються певні закономірності композиції для досягнення незвичайного художнього ефекту. Обґрунтуйте свою ідею.

Тема 2.3:Зорові ілюзії в композиційній організації форми

Поняття зорових ілюзій та їх види. Фізіологічні та психологічні причини виникнення зорових ілюзій. Використання зорових ілюзій для корекції форми та пропорцій. Використання зорових ілюзій для створення динаміки та емоційного впливу.

Самостійна робота (8)

- Декор в зачісці, його різновиди та функції.
- Зміна композиції зачіски в залежності від декору та кольору.
- Магія зорових ілюзій у перукарському мистецтві.
- Запропонуйте креативну концепцію зачіски, яка б базувалася на незвичайних зорових ілюзіях. Опишіть її особливості та спосіб створення.

5. Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва розділу	Назва теми	Кількість годин на урок	№ уроку	Назва теми уроку
1	2	3	4	5	6	7
I семестр – 32 години						
1	29	Форми, елементи форми	Форми і процес формоутворення	1	1	Загальні відомості про композицію зачіски.
				2	2-3	Напрямки та шляхи пошуку форми. Тектоніка, біоніка, екзотизм, історизм.
				2	4-5	Процес формоутворення зачіски. Поняття форми, її види.
			Структурний рівень форми	2	6-7	Властивості форми: геометричний вид.
				2	8-9	Силует. Основні групи силуетів.
				2	10-11	*Практичне заняття:* Виконання ескізів зачісок з різними видами форми.
				2	12-13	*Практичне заняття:* Ескізи зачісок з різними видами силуетів.
				2	14-15	Лінії. Групи ліній Емоційна оцінка ліній, форми.
				2	16-17	*Практичне заняття:* Лінії в зачісці.
				2	18-19	Фактура та якість волосся, їх значення для зачіски
				2	20-21	*Практичне заняття:* Ескізи зачісок з різними видами фактур
			Вплив кольору на форму	1	22	Вплив кольору на сприйняття форми та об'єму зачісок.
				1	23	Використання кольору для корекції форми обличчя. Гармонійне поєднання кольору волосся з кольором шкіри та очей.

				1	24	Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору на психоемоційний стан людини.
				1	25	Колірні рішення для різних видів зачісок: популярні, повсякденні, арт-зачіски. Тенденції моди в колористиці зачісок.
				2	26-27	*Практичне заняття:* Розробка моделей зачісок із перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучення кольорів.
				2	28-29	*Практичне заняття:* Розробка моделі стрижки із перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучень кольорів
2	51	Закономірності та засоби створення композиції	Композиційні взаємозв'язки елементів форми	2	30-31	Основні закони композиції.
				1	32	Особливості використання композиційних засобів при формоутворенні композиції.
			II семестр – 34 години			
			Композиційні взаємозв'язки елементів форми	2	33-34	Співвідношення елементів форми: тотожність, нюанс, контраст.
				2	35-36	*Практичне заняття:* Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами контрасту.
				2	37-38	*Практичне заняття:* Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами нюансу.

				2	39-40	*Практичне заняття:* Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами тотожності.
				2	41-42	Баланс. Симетричний та асиметричний баланс.
				2	43-44	*Практичне заняття:* Розробка ескізів зачісок з асиметричним видом балансу.
				2	45-46	*Практичне заняття:* Розробка ескізів зачісок із симетричним видом балансу.
				2	47-48	*Практичне заняття:* Розробка ескізів зачісок із десиметричним видом балансу.
				2	49-50	Ритм в композиції. Простий і складний ритм.
				2	51-52	*Практичне заняття:* Розробка ескізів зачісок з різними видами ритму.
				2	53-54	Пропорції та види пропорцій. Масштабність.
				2	55-56	*Практичне заняття:* Розробка ескізів перспективних видів зачісок із модульною та подібною пропорцією.
				2	57-58	Статика і динаміка, їх значення у побудові композиції.
				2	59-60	*Практичне заняття:* Розробка сучасних зачісок із використанням статики.
				2	61-62	*Практичне заняття:* Розробка сучасних зачісок із використанням динаміки.
				2	63-64	Акцент та декор в композиції зачіски.

				2	65-66	*Практичне заняття:* Розробка сучасних зачісок з різними видами акценту в зачісках
				III семестр – 14 годин		
			Закономірності композиційного формоутворення	2	67-68	Основні закони композиції. Види композиції. Композиційний центр.
				2	69-70	*Практичне заняття:* Виконання композиційного розбору зачіски.
				2	71-72	*Практичне заняття:* Виконання композиційного розбору арт-зачіски.
				2	73-74	*Практичне заняття:* Виконання композиційного розбору зачісок фантазійного направлення.
			Зорові ілюзії в композиційній організації форми	2	75-76	Поняття зорових ілюзій та їх види. Фізіологічні та психологічні причини виникнення зорових ілюзій.
				2	77-78	Використання зорових ілюзій для корекції форми та пропорцій.
				2	79-80	Використання зорових ілюзій для створення динаміки та емоційного впливу.
				Всього: 80		

6.Перелік компетентностей відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Загальні компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 8 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

- СК 1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області перукарського мистецтва та декоративної косметики, враховувати традиційні та сучасні техніки у власній професійній діяльності.
- СК2 Здатність візуалізувати творчі задуми при створенні художніх образів та об'єктів дизайну перукарського мистецтва та декоративної косметики
- СК 3 Здатність застосовувати засоби та прийоми формоутворення, ескізування й макетування та моделювання для втілення дизайнерської ідеї.

7.Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Результати навчання:

- РН4 Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і технології в області перукарського мистецтва та декоративної косметики в процесі створення відповідних робіт.
- РН5 Знаходити оригінальні рішення поставлених професійних завдань самостійно або в співпраці у творчому колективі (групі), аргументуючи свій вибір.
- ✓ РН8 Використовувати успішні українські та закордонні дизайнерські практики;
- РН9 Зображувати композиційно-цілісні об'єкти перукарського дизайну засобами графічних технік.
- РН10 Створювати ескіз продукту дизайну для демонстрації творчого задуму.

8.Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Спецкомпозиція»

для підготовки фахових молодших бакалаврів
за спеціальністю J 1 Послуги краси

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
Відмінно	**5**	Студент володіє глибокими, системними знаннями навчального матеріалу в повному обсязі; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні особливості процесу формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок в залежності від індивідуальних особливостей людини та сучасних тенденціях моди та здатний їх ефективно використовувати для виконання всіх передбачених навчальною програмою практичних завдань. Відповідь здобувача освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки. Студентт правильно й усвідомлено застосовує всі види технічної та конструкторсько-технологічної документації в межах навчальної програми. Може самостійно розробляти окремі її види. Самостійно, правильно, в повному обсязі виконує практичні завдання за самостійно складеним планом. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології.
Добре	**4**	Студент самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні особливості композиційної організації формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в особливостях та закономірностях композиційного формоутворення зачіски. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію і робить висновки. Відповідь студета в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом (послідовність дій). Можлива консультативна допомога викладача. Достатньо усвідомлено користується довідковою інформацією, технічною

		документацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
Задовільно	**3**	Студент на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння відтворює навчальний матеріал; визначає роль і значення основ композиції, визначає основні особливості композиційної організації формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок, розрізняє види та типи зачісок з допомогою викладача. Виконує практичні завдання в неповному обсязі з частковою допомогою викладача. Недостатньо обґрунтовано аналізує і порівнює інформацію. Не усвідомлено користується технічною документацією. При відповіді і виконанні практичних завдань припускається помилок, які самостійно виправити не може.
Незадовільно	**2**	Студент з допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні закони композиції, розрізняє види та типи зачісок з допомогою викладача. Не усвідомлено виконує практичні заняття. При відповіді припускається суттєвих помилок.

9.Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Спецкомпозиція» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- ✓ основних понять та термінів у контексті композиції зачісок.
- ✓ різні мистецькі напрями, стилістичні рішення та елементи дизайну.
- ✓ сучасні тенденції в мистецтві та їх використання в розробці композицій зачісок.
- ✓ основні концепції композиції, таких як баланс, ритм, пропорції, гармонія, контраст тощо.

вміти:

- ✓ розпізнавати та розрізняти стилі, техніки та мистецькі течії в області розробки нових композицій зачісок.
- ✓ використовувати отримані знання та вміння для створення власних творів мистецтва чи дизайну з врахуванням принципів композиції.
- ✓ аналізувати та оцінювати якість композиції в мистецьких творах, а також навчитися розуміти власні рішення та роботи через критичний погляд.
- ✓ використовувати набуті навички у майбутній творчій чи професійній діяльності.

10.Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- виконання практичних робіт;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- виконання завдань самостійного опрацювання.

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- виконання практичних робіт;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- розробка творчих проектів.

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік;
- курсовий проект.

11.Методи навчання

- Лекції, бесіди, пояснення;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформі classroom.google при дистанційному/змішаному навчанні;
- практичні роботи;
- тестування.

12.Методичне забезпечення

- Конспект лекцій;
- інструкції до практичних робіт;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернер-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання.

13.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

1) Персональний комп’ютер для вчителя.
2) Телевізор.
3) Планшет.
4) Ноутбук.

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та сайт Всеосвіта, LearningApps.org
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Михайленко В.Є. Основи композиції (Геометричні аспекти художнього формотворення) / В.Є. Михайленко, М.І. Яковлев: навч. посіб. для студ. вищих навч. Закладів. – К.: Каравелла, 2004. – 304с.
2. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. К:ArtHuss, 2019. 240 с.. Новицька О. Р. Основи композиції. Навчально-методичні рекомендації до теоретичних занять з курсу, Івано-Франківськ, ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007.
3. Костенко Т. В., Основи композиції та тримірного формоутворення: Навчальнометодичний посібник, Харьків, 2003.

15. Інформаційні ресурси

1. Авторський навчальний курс з дисципліни Основи композиції http://surl.li/nyyh

2. Навчальна платформа для дистанційного та змішаного навчання Google classroom http://surl.li/rfaor

3. Всеукраїнська платформа Всеосвіта